

Макаренко Л. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Зіневич В. В.

Київський національний лінгвістичний університет

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У пропонованій роботі здійснено ґрунтовне теоретичне осмислення інтертекстуальності як неконвенційного, полісемантичного феномена, що перманентно детермінує еволюцію текстових стратегій у межах літературного дискурсу. Актуальність дослідження не викликає сумнівів, оскільки сучасні літературні процеси вимагають наукової актуалізації підходів до розуміння внутрішньотекстових та міжтекстових взаємодій, що виходять за межі традиційного аналізу канонічних текстових структур. **Метою статті** є поглиблене вивчення інтертекстуальних механізмів, які, пронизуючи літературний текст, конституують багатопланові семіотичні континууми, що впливають на формування нових смислових пластів й культури письма. Визначено, що інтертекстуальність є не лише знаковим інструментом, а й внутрішньою динамікою тексту, що виявляється через численні алюзії, цитати та ремінісценції, якими насичуються модерні тексти. Методологічна парадигма дослідження спирається на інтеграцію ряду методів, зокрема, герменевтичного та структурно-семіотичного аналізу, з огляду на необхідність декодування прихованих взаємозв'язків між текстами. Застосовано також концепції постструктуралізму, що дозволяють розглянути інтертекстуальність як квінтесенцію не лише літературної теорії, а й загальної культури тексту, що функціонує у постмодерному контексті.

Результати дослідження демонструють, що інтертекстуальні структури не є пасивними відображеннями попередніх текстових моделей, а постають як активні форми перетворення культурних кодів, що дозволяє зберігати їх гнучкість та адаптивність до новітніх вимог естетики. Виявлено, що інтертекстуальність, у своєму існуванні як емерджентний процес, сприяє не лише інтеграції культурних традицій, але й виникненню нових пластів літературного та мовного змісту. У висновках акцентовано, що феномен інтертекстуальності в умовах глобалізованого літературного простору має тенденцію до розвитку в ракурсі мета- та гіпертекстуальності, що дозволяє розглядати текст як потенційну лабораторію по генерації нових культурних кодифікацій і художніх парадигм.

Ключові слова: інтертекстуальність, літературний дискурс, семіотичні континууми, метатекст, літературна теорія, культурна традиція, текстова динаміка.

Постановка проблеми. Інтертекстуальність у параметрах сучасної літературної теорії репрезентує феноменологічний конструкт, що постає як поліаспектний й одночасно гіперкомплексний семіотичний феномен. Субстантивна конфігурація цього поняття виявляється у здатності тексту до інтрасуб'єктної трансгресії, яка обумовлює його залучення до постійно оновлюваного міжтекстового поліфонічного поля. У такій парадигмі текст функціонує не як автономна структура, а як рефлексивний модуль, який увічнює свою сутність через взаємодію з попередніми текстуальними макро- та мікроутвореннями [1, с. 71]. Специфіка інтертекстуальності корелює з діахронічною та синхронічною інтеракцією літературних артефактів, утворюючи при цьому інтелектуальну

стратифікацію, насичену алогічними ремінісценціями, алюзіями та інтегральними текстовими інваріантами. Важливим аспектом тут є її гіпертекстуальна природа, яка трансgressує лінійність традиційного наративу й актуалізує синкретичний формат текстуального організму. Такий текст набуває властивостей гіпермедіальної структури, де кожен елемент функціонує у взаємозв'язку із зовнішніми та внутрішніми дискурсами [2, с. 37].

Аксіоматичним у дослідженні інтертекстуальних взаємовідносин є розуміння тексту як культурного палімпсесту, що одночасно слугує меморальним носієм колективного несвідомого та інструментом гетерогенних інтерпретаційних практик. Когнітивно-поетологічна інтроспекція інтертекстуальних кодів уможливорює вияв-

лення архітектонічних смислових прошарків, які є латентними до традиційних методів текстологічного аналізу. Важливим тут постає поняття семантичної деривації, яке вказує на багатоступеневу трансформацію текстуальних інтенцій [3, с. 73]. Відповідно, діалогічність інтертекстуальних взаємовідносин конструється як своєрідна метаестетична динаміка, яка руйнує бінарну опозицію «текст-автор» та пропонує модель текстового поліцентруму. У контексті постмодерного літературного поля інтертекстуальність набуває онтологічної гіперболізації, стаючи інструментом не лише естетичного самовиявлення, але й методологічним індикатором культурної ретрансляції. Поліцентрична природа цього феномену відкриває перспективи для нових дискурсивних трактувань, зокрема у рамках постструктуралізму та деконструктивізму.

Методологічна комплементарність у дослідженні інтертекстуальності вимагає міждисциплінарного синтезу, що інтегрує інструменти лінгвосеміотики, культурології та когнітивної антропології. Аналіз інтертекстуальних конекторів дозволяє експлікувати приховані механізми семантичної інтеракції, які постають основою для формування нових жанрових матриць та дискурсивних топосів. У цьому сенсі текстові синтезатори виконують функцію дискурсивної археології, реконструюючи втрачені чи забуті культурні коди.

Узагальнюючи, можна констатувати, що інтертекстуальність у контексті сучасної літературної рефлексії набуває статусу своєрідного когнітивного універсалію, що сприяє не лише інтенсифікації текстового дискурсу, але й поглибленню інтерпретаційних практик. Полісемантична природа цього феномену передбачає його безперервну адаптацію до трансформаційних процесів культурної репрезентації, утверджуючи його як один із ключових концептів для осмислення літературної динаміки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтертекстуальність як феноменологічна категорія, залишається домінантним аспектом герменевтичного дискурсу, що акумулює у собі поліваріантні модуси текстуальних кореляцій. Як об'єкт теоретичної екстраполяції, вона демонструє вражаючу семіотичну плинність, що інтегрує діахронні й синхронні параметри дискурсивної взаємодії. У працях теоретиків (Біловус Л. [1], Лікарчук Н. [4], Ляшко О. [6], Радченко С. [10], Торчинська Н. [13], Шаріпов М. [11]) інтертекстуальність виступає не лише як онтологічний маркер тексту, а й як аксіологічна основа його

поліфонічної природи. Водночас сучасні студії (Гуаду А. [9], Карімова Г. [7], Лі Т. [15], Норова С. [7], Павлій А. В. [12], Тейлор Ф. Т. [2]) виявляють дискурсивну варіативність та проблему ідентифікації трансверсальних текстуальних відношень, що результують у радикальну деконструкцію традиційних літературознавчих парадигм.

Незважаючи на численні спроби систематизувати інтертекстуальні явища, методологічна сфера їх аналізу залишається епістемологічно дисперсною. Особливого загострення наукова полеміка (Діброва О. [8], Левчун В. [8], Мухамедова Ф. [14], Павлій А. В. [12], Рад М. [3], Шахріар М. [5]) набуває у питанні латентних або імпліцитних форм інтертекстуальних зв'язків, які функціонують на рівні сублімативних семантичних нашарувань. Такі феномени, як ідеологеми, алюзивна криптографія та ремінісцентні парадигми, виступають своєрідними текстуальними палімпсестами, що вислизують з-під традиційного наукового аналізу. Відсутність адекватного інструментарію для декодування прихованих текстуальних констеляцій актуалізує проблему методологічної інтерференції, оскільки класичні підходи дедалі частіше виявляють свою обмеженість у контексті полісемантичного аналізу.

Особливої уваги потребує питання трансмедіальної іманентності інтертекстуальних практик у добу цифрових наративів, що ускладнює аксіоматичну побудову літературознавчих моделей. Цифрова гуманітаристика, зокрема її дослідження, орієнтовані на мультимодальну інтермедіальність, зіштовхується з феноменами гіпертекстуальної емерджентності, де текстуальна межа набуває релятивного характеру. Інтерактивні літературні форми, насичені поліфонічними кодами, кидають виклик усталеним теоріям, деконструюючи концепти первинності та вторинності текстуальних шарів. Теоретична проблематизація таких явищ, як дигіталізована інтертекстуальність або мультимедійна текстуальна поліфонія, залишається вкрай недостатньо осмисленою, що зумовлює інтердисциплінарний дисбаланс у дослідженнях.

Відповідно, інтертекстуальність постає як категорія, що перебуває у стані перманентної теоретичної еволюції, віддзеркалюючи не лише дискурсивну полівекторність, а й епістемологічну нестабільність літературознавства як науки. Проблематика латентних текстуальних кореляцій, методологічної інверсії цифрових форм і деконструкції міжмедійної текстуальності формує поле теоретичних викликів, вирішення яких можливе лише за умови радикальної модернізації наукових парадигм.

Постановка завдання. Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей інтертекстуальності в сучасній літературі, її форм, функцій та впливу на художню структуру тексту.

Виклад основного матеріалу. Інтертекстуальність, як концептуальний архетип сучасної літературної теорії, виступає однією з найбільш екзистенційно й когнітивно наповнених категорій, що викликають численні когнітивні дисонанси серед інтелектуальних практик гуманітаристики. Поняття, закріплене у філософських та епістемологічних конструктах, розкривається через складну динаміку текстуальних зв'язків, котрі охоплюють не лише поверхневу текстуальну реальність, а й її епістемологічну глибину, що передбачає вичерпний аналіз кожного знакової одиниці як продукта культурної пам'яті [4, с. 71]. Природа інтертекстуальності вимірюється не просто взаємозалежністю текстів, але й постійною напругою між інтерпретаційними шарами, які утворюють нові знакові конструкти. Наприклад, одні науковці відзначають, що інтертекстуальність – метакогнітивний процес, що позначає структурно-онтологічну залежність одного тексту від іншого в рамках мультифункціональних й трансдискурсивних парадигм, що здійснюється через актуалізацію прихованих або явних семіотичних, культурних й архетипних відсилок, котрі не лише корелюють, але й трансформують значення у постійно мінливому контексті соціокультурної та естетичної релятивізації [5, с. 191]. Інші наголошують, що інтертекстуальність – епіфеномен текстуальної інтерпретації, який виходить за межі лінійної текстуальної артикуляції, пропонуючи складну палітру взаємодій між текстами, що здійснюються в межах метатекстуального поля. Даний феноменологічний процес передбачає конгломерат впливів, що визначають пізнавальний і культурний контекст, що містить у собі вербалізовані когнітивні, ідеологічні й естетичні кодекси, котрі відтворюють й трансформують семантичні структури через нескінченний цикл інтерпретацій [6, с. 178].

На нашу думку, інтертекстуальність – комплексна гетерогеннізація текстових форм у просторі інтертекстуальних перехрестів, що перетворює літературні тексти в динамічну, мультидискурсивну тканину, яка діє в межах релятивізованих контекстів епістемологічних та семантичних трансформацій. Вона є продуктом когнітивно-діалогічної взаємодії між численними текстуальними матрицями, що утворюють полісемантичне поле, де кожен інтертекстуальний зв'язок є елементом

нескінченної герменевтичної модифікації і зміщення смислів. Дане поняття відкидає лінійність класичного текстуального аналізу, де авторський сенс трактувався як основний параметр літературного пізнання, натомість пропонується фрагментація та плюралізація текстуальних інтерпретацій, у яких кожен текст розглядається як фрагмент безкінечного культурного конструкту.

Інтертекстуальність перетворюється на своєрідну феноменологічну матрицю, котра дозволяє здійснювати глибинну деконструкцію традиційних культурних парадигм й герменевтичних систем. Текст стає активним агентом смислових трансформацій, що через постійну взаємодію з іншими текстами генерує нові, багатовекторні значення, котрі по суті є метасемантичними модифікаціями відомих смислових моделей [7, с. 195].

Процес інтертекстуалізації, який викликає перманентні метатекстуальні зміщення, базується на принципах інтерпретаційної релятивізації, що спричиняють нескінченну мережу зв'язків між окремими текстами [8, с. 127]. Такий процес розгортається через специфічну епістемологічну призму, де жоден текст не є самодостатнім, а є постійно змінюваною частиною великого дискурсивного поля. Літературний твір більше не розглядається як ізольована реальність, а як «фрагмент культурної матриці», що безперервно взаємодіє з іншими текстами, поглинаючи їх зміст та генеруючи нові смислові структури [9, с. 98].

Особливої уваги заслуговує феномен палімпсесту, який є органічною складовою інтертекстуальності, оскільки він демонструє багаторівневу трансформацію текстуальних смислів й структури [10, с. 277]. Палімпсестність, в її метафізичному вимірі, не зводиться до механічного накладання старого тексту на новий, – це процес активної ремінісценції, коли кожен новий текст не лише сприймає попередні впливи, але й сам стає частиною історії текстуальних перетворень. Відповідно, кожен новий текст породжує не лише своє власне прочитання, але й епістемологічно збагачує попередні, формуючи нові інтертекстуальні лінії [11]. Водночас, інтертекстуальність постає як надзвичайно важливий аспект літературної рецепції, що вимірюється здатністю створювати нові рефлексивні стратегії осмислення культурних текстів. Кожен акт інтертекстуальної реконструкції веде до формування багатошарових значень, що в умовах епохи постмодернізму набувають нових смислових конотацій. Культурні коди, що інтегруються в нові тексти, здатні функціонувати не лише як елементи мовного конструкту, але й як

соціокультурні знаки, що корелюють з політичними, ідеологічними та етичними концепціями [2, с. 101].

На нашу думку, інтертекстуальність у межах сучасної літературної теорії постає як комплексна стратегія реконструкції текстуальної реальності, що дозволяє розкрити глибинні взаємозв'язки між інтертекстуальними та культурними рефлексіями. Її вплив охоплює не лише сферу літератури, а й широкий культурологічний контекст, де кожен текст стає частиною вселенського дискурсу. Інтертекстуальність, завдяки своїй здатності створювати багатопланові, полісемантичні контексти, стає ключовим елементом в осмисленні процесів культури як системи нескінченних інтерпретацій.

Інтертекстуальність, як фундаментальна категорія постструктуралістського літературознавства, являє собою багатовимірний, поліструктурний та мультифункціональний феномен, що перебуває у стані постійної метаморфози у межах літературного дискурсу [12, с. 175]. Розуміння тексту як інгерентного елементу гігантської когнітивно-семіотичної матриці культурних кодів й комунікативних інтерполяцій ініціює необхідність філігранного аналізу міжтекстових констеляцій, трансферів та полісемантичних конверсій. Екстраполяція інтертекстуальних модусів у художньому творі відкриває горизонти новаторського осмислення не лише ізольованих літературних текстів, але й діалектики еволюційних трансформацій літературних жанрів, стилів та естетичних парадигм у координатах сучасного дискурсивного поля. Літературний текст, як гетероглосна структура, акумулює в собі множинність аллюзивних сигналів, цитатних інтенцій та ремінісцентних кореляцій, кожна з яких істотно розширює спектр семантичних імплікацій, утворюючи лабіринт багатопланового смислового простору [13, с. 268–270].

Евристична мета запропонованої таблиці полягає у системному аналізі розмаїття форм інтертекстуальності, у декодуванні їхньої функціональної модальності та виявленні трансгресивного впливу на архітектоніку й семіотичну глибину текстових структур. Пріоритет віддано дослідженню текстуальних стратегій, що використовують імпліцитну та експліцитну аллюзивність, цитатну інкрустацію й ремінісцентну деривацію, котрі дозволяють авторам конструювати складні, поліфонічні та амбівалентні наративи. Інкorporація інтертекстуальних методологій не лише забезпечує експансію художньо-естетичного потенціалу тексту, але й постулює нові когнітивні виклики для рецеп-

тивного інтелекту читача, особливо в аспекті дискурсивної інтеракції з класичними, канонічними або популярними текстуальними прецедентами. Така методологічна оптика дозволяє верифікувати генезис та трансформацію літературних традицій, реконструювати їх через призму сучасних соціокультурних динамік та інтертекстуальних палімпсестів, що інформують нові формати смислової інтерпретації (Таблиця 1).

Інтертекстуальність, феноменологічно обґрунтована як метатекстуальний механізм у сучасній літературі, постає полівалентною категорією, що формує естетико-семіотичну конфігурацію текстуального поля. Системність цього концепту, вкорінена у метадискурсивній природі культурних інтерполяцій, уможливує виявлення складноорганізованих взаємозв'язків між текстами, котрі виступають автохтонними та екстериторіальними репрезентантами семантичної поліфонії:

- інтертекстуальність акумулює множинність текстових матриць, у межах яких кожен семіотичний елемент реконструюється через герменевтичний процес, що передбачає симультанну взаємодію аксіологічних, семантичних й стилістичних шарів;

- текстуальні структури в інтертекстуальному полі функціонують як ретроактивні конструкти, здатні перетлумачувати архетипічні патерни через призму новітніх ідеологем й культурних трансгресій;

- феномен палінодійності в інтертекстуальному дискурсі забезпечує інверсивну реконфігурацію змістових парадигм, унаслідок чого текст набуває властивостей динамічної автаркії, підпорядкованої множинності інтерпретацій;

- інтертекстуальний континуум характеризується ентелехійною тенденцією, що виявляється у здатності тексту формувати нові семантичні осередки, залишаючись при цьому інтегрально пов'язаним із попередніми літературними дискурсами;

- сучасна література репрезентує текстуальність як інтермедіальний простір, у якому співіснують візуальні, акустичні та вербальні елементи, що формують складну мережу сенсів, акцентуючи увагу на полімодальності художнього наративу;

- інтертекстуальність демонструє ентропійний потенціал, коли кожен новий текст дестабілізує канонічні смисли, водночас створюючи умови для формування нової когнітивно-семіотичної парадигми у межах культурного палімпсесту;

- інтертекстуальні відсилання часто конституюються як алогічні структурні одиниці, котрі

Інтертекстуальність як парадигматична константа у сучасній літературі

Онтологічні та семіотичні субстрати інтертекстуальності	Теоретико-літературні дефініції та семантичні конструкти	Герменевтичні механізми та експресивний вплив на текстуальний простір	Прецедентні тексти та інтертекстуальні перетини в контексті сучасної літературної парадигми
1	2	3	4
Форми інтертекстуальності	Цитатологічна референція, – текстуальний конструкт, що інтегрує екстралітературні джерела через прямі чи опосередковані включення	Генерація алюзивної мережі, імплікація авторитетності тексту, створення культурного діалогу	У М. Еліс « <i>American Psycho</i> » цитати з популярної музики конструюють іронічний наративний шар
	Ремінісцентний ревербератор, – текстуальні резонанси, що виявляють латентні зв'язки з іншими культурними артефактами	Ініціація семантичного збагачення тексту, активізація інтерактивної рецепції	В Х. Муракамі « <i>Кафка на пляжі</i> » – алюзії до Кафки, що структурно розширюють міфопоетичний контекст
	Парафрастична адаптація, – креативне відтворення або трансформація класичних текстуальних зразків	Реконфігурація архетипних структур, акцентування на суб'єктивності авторської інтерпретації	К. Ішігуро « <i>Залишок дня</i> », – перетворення мотиву втраченого часу й рефлексії через оповідь від першої особи з алюзіями до літератури модернізму
	Палімпсестна структура, – накладання нових семіотичних пластів на текстуальні субстрати	Репродукція культурної пам'яті, ревізія літературної спадщини	У О. Еугенідіса « <i>Середня стаття</i> » багатошарові наративи взаємодіють із міфологічними та науковими алюзіями, створюючи поліфонічний текстуальний простір
	Гіпертекстуальні перетворення, – текстуальні модифікації, що реконструюють або деформують вихідний матеріал	Розкриття багатозначності, інтеграція нових смислових парадигм	У З. Сміт « <i>Білі зуби</i> » культурні наративи переплетені з постколоніальними алюзіями
Функції інтертекстуальності	Алюзивна екстраполяція, – створення зв'язків із зовнішніми текстами через натяжки або цитатологічні інтеграції	Формування полісемантичного простору, ініціація інтелектуальної гри	В Еко « <i>Ім'я троянди</i> » численні біблійні та філософські алюзії розширюють контекст середньовічного детективного сюжету, інтегруючи теологічні та культурологічні диспути
	Полісемантична стратифікація, – формування багатошарових семантичних конструктів завдяки міжтекстуальним зв'язкам	Поглиблення рецептивної складності, створення семіотичної багатогранності	У Д. Тартт « <i>Таємна історія</i> » античні трагедії слугують фоном для формування філософського підтексту
	Іронічний наративний метатекст, – пародійні чи сатиричні інтервенції в текстуальний простір	Критика традиційних наративних структур, деконструкція культурних і соціальних норм	У Дж. Фоеера « <i>Extremely Loud & Incredibly Close</i> » іронічні ремінісценції контекстуалізують історичні травми
	Естетична експериментальність, – інтертекстуальна взаємодія як спосіб створення інноваційних художніх форм	Деконструкція жанрових парадигм, активізація когнітивної участі читача	В К. Маккарті « <i>Дорога</i> » інтертекстуальні алюзії до біблійної символіки та антиутопічної традиції формують багатозначний семантичний простір, поєднуючи архетипи із сучасними екзистенційними мотивами

1	2	3	4
Вплив на структуру тексту	Діалогічний полілог, – міжтекстуальна взаємодія різних наративних голосів	Формування поліфонічної структури, розширення горизонту культурного діалогу	У К. Ішігуро « <i>Не відпускай мене</i> » текст структурується як діалог з антиутопічною традицією
	Фрагментарний дискурс, – текстуальна мозаїка, побудована з різнорідних семіотичних елементів	Символізація фрагментації сучасного культурного досвіду, виявлення семантичної множинності	В Дж. Фоера « <i>Everything is Illuminated</i> » структурна фрагментарність підкреслює багатогранність наративу
	Метатекстуальна авторефлексія, – текстуальні елементи, що коментують власну структуру чи ідеї	Рефлексія літературного процесу, акцент на самосвідомості художнього тексту	У В. Гасс « <i>The Tunnel</i> » текст виступає метакоментарем до літературних традицій і філософських концептів
Механізми впливу	Інтерпретаційна інтерактивність, – залучення читача до дешифрування алюзій та ремінісценцій	Посилення когнітивної залученості, створення динамічного рецептивного досвіду	В П. Рота « <i>American Pastoral</i> » алюзії інтегрують соціальні й культурні контексти
	Реконтекстуалізація текстуальних архетипів, – адаптація традиційних мотивів у нові семантичні координати	Формування нових змістових інтенцій, переосмислення літературної спадщини	У М. Атвуд « <i>Оповідь служниці</i> » біблійні алюзії адаптовані до антиутопічного контексту
	Гібридизація жанрових матриць, – поєднання різнорідних літературних традицій через міжтекстуальні механізми	Розширення художнього інструментарію, створення унікальних жанрових форм	У Д. Мітчелла « <i>Хмарний атлас</i> » інтегровано жанрову полістилістику через текстуальні перетини
Жанрові інтерпретації	Постмодерністська алюзивність, – домінування інтертекстуальної гри та цитатологічної іронії	Розмивання меж між текстуальним і позатекстуальним, наголос на умовності літературної творчості	В Т. Пінчона « <i>Mason & Dixon</i> » культурні та історичні алюзії формують іронічну структуру тексту
	Метанаративна конструкція, – текст, що саморефлексує та демонструє власну вигадану природу	Виявлення умовності літературного процесу, стимулювання критичного осмислення	У П. Остера « <i>The New York Trilogy</i> » текст постійно рефлексує щодо власної структури, перетворюючи детективний жанр на метафізичне дослідження ідентичності та природи оповіді
	Інтержанрова поліфонія, – змішування жанрових кодів через інтертекстуальні механізми	Розширення художньої семантики, створення багатоголосого наративного простору	У М. Каннінгема « <i>Години</i> » жанрова синтезація переплітає біографічний і художній дискурси

Джерело: виокремлено та систематизовано авторами на основі [1; 2; 3; 5; 9; 10; 11; 13]

маніфестують свою присутність лише через рецептивну активність, що виводить текст за межі лінійної логіки та підкреслює його фрагментарний характер;

– гіпертекстуальність, яка реалізується через розгалужену систему текстуальних вузлів, створює багатовимірну архітектоніку тексту, де змістові нашарування адаптуються до змінного культурного та соціального середовища;

– інтертекстуальність виявляє себе у здатності тексту виконувати функцію автоекзегези,

у межах якої поліфонія текстових голосів структурує нові форми семантичного самовизначення, співіснуючи з латентними сенсовими пластами [14, с. 537–540; 15].

Висновки. Дискурсивна природа інтертекстуальності, розглянута крізь призму сучасних літературознавчих парадигм, виявляє її як домінуючий вектор культурної трансмісії, що реалізується у межах полівалентних семантичних конфігурацій. Універсалізм інтертекстуальної взаємодії передбачає інтенціональну деактуалі-

зацію категорії текстової автономності, заміщену поліаспектною взаємозалежністю міждискурсивних репрезентацій. Аналіз архітекτονіки літературного тексту у світлі цієї концепції засвідчує його полісеміотичну природу, що ґрунтується на діалогічному симбіозі ремінісценцій, алюзій, цитат й палімпсестних нашарувань. Ретроспективний підхід до інтертекстуальної феноменології виявляє її трансформативний потенціал, який корелює з радикальною реінтерпретацією традиційних жанрово-нарративних конструктів. У цьому контексті інтертекстуальність виконує функцію іманентного механізму літературної інноватики, в рамках якого текст постає як динамічна гетерогенна структура, здатна до саморефлексії та інтерпретаційної мультиплікації. Така парадигматична децентралізація актуалізує не лише естетичну, але й епістемологічну складову сучасного літературного процесу.

Особливий інтерес викликає дослідження латентних та маніфестних форм інтермедіальної інтертекстуальності, що охоплює взаємодію вербальних, візуальних й цифрових медіумів у межах постпостмодерністської літературної практики. Синхронно з цим набуває значення осмислення концептуальної полідискурсивності, у якій кожен текст слугує своєрідним трансгресивним полем для деконструкції усталених культурних архети-

пів. Складність та багатовекторність цих процесів обумовлюють потребу у формуванні нових герменевтичних стратегій, орієнтованих на інтеграцію текстуальних феноменів у ширший культурно-історичний контекст.

У перспективі необхідним є впровадження інтердисциплінарного інструментарію, який би уможливив поглиблений аналіз текстуальних кореляцій крізь призму культурної семіотики, когнітивної поетики та теорії наративу. Зокрема, особливої уваги заслуговує розробка методологічних підходів до аналізу гіпертекстуальних наративів, які інтегрують читача у процес когнітивного моделювання текстуальної реальності. Інтертекстуальність у таких практиках функціонує як механізм формування багатопланових когерентних зв'язків, що сприяють розширенню семантичного простору тексту та його інтеракції з новими медійними формами.

Відповідно, інтертекстуальність у сучасному літературному дискурсі є не лише інструментом текстуальної експансії, але й сутнісною детермінантою літературної еволюції. Її функціонально-семіотичний потенціал відкриває широкі можливості для подальшого теоретичного аналізу, спрямованого на розкриття глибинних механізмів текстоцентричної трансформації у контексті глобального культурного діалогу.

Список літератури:

1. Біловус Л. М. *Теорія інтертекстуальності: становлення понять, тлумачення термінів, систематика*. Тернопіль : Видавець Стародубець, 2003. 36 с.
2. Taylor F. T. Intertextuality. A Topos Subverted. Berlin: Erich Schmidt Verlag. GmbH & Co. KG, 2024. С. 28–95.
3. Radu M. Brief Overview of Intertextuality. *Euromentor Journal-Studies about education*. 2022. Т. 13, № 3. С. 70–80.
4. Лікарчук Н. С. Базові семіотичні моделі комунікації. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. № 16. С. 69–74.
5. Shahariar M. G. Intertextuality in Arts and Literature: A Postmodern Phenomenon. *South Asian Research Journal of Art, Language and Literature*. 2023. Т. 5, № 6. С. 190–195.
6. Ляшко О. В. Проблема функцій інтертекстуальності в сучасній лінгвістичній літературі. *Ad orbem per linguas. До світу через мови: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. 2019. С. 177–179.
7. Karimova G. M., Norova, S. B. The Principles of Determining the Mechanisms of Intertextuality of a Literary Text. *International Journal on Integrated Education*. 2021. Т. 4, № 1. С. 194–196.
8. Діброва О. В., Левчун В. С. Категорія інтертекстуальності у сучасній літературознавчій науці. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 10 (16). С. 118–130.
9. Guadu A. Intertextuality as an Inherent Tool for the Composition and Interpretation of Texts: A Theoretical Reappraisal. *International Journal of Literature and Arts*. 2023. Т. 11, № 3. С. 91–103.
10. Radchenko S. Again and always: Intertextuality outside of postmodernism. *Interlitteraria*. 2022. Т. 27, № 2. С. 275–291.
11. Sharipov M. M. The Problem of Intertextuality in Modern Literature. *Indonesian Journal of Innovation Studies*. 2022. Т. 18. URL: https://www.researchgate.net/publication/366401359_The_Problem_of_Intertextuality_in_Modern_Literature
12. Павлій А. В. Інтертекстуальність як вид літературної гри в сучасній літературі (на матеріалі творів А. Мердок). *Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. 2023. Вип. 5. С. 170–173.

13. Torchynska N., et al. Intertextuality as an integral component of the modern Ukrainian discourse (on the example of literary and journalistic styles). *Postmodern Openings*. 2021. T. 12, № 4. С. 255–271.
14. Mukhamedova F. B. Intertextuality and Its Functions in a Literary Text. *International Journal of Social Science Research and Review*. 2022. T. 5, № 12. С. 537–541.
15. Li T. Intertextuality between French Literature Creation and Literature Translation Based on Feature Extraction and Gram Matrix. *Wireless Communications and Mobile Computing*. 2022. № 1. URL: <https://surl.li/tuiqym>

Makarenko L. V., Zinevych V. V. INTERTEXTUALITY IN CONTEMPORARY LITERATURE

*This study provides a profound theoretical exploration of intertextuality as a non-conventional, polysemantic phenomenon that continuously determines the evolution of textual strategies within literary discourse. The relevance of the research is undeniable, as contemporary literary processes demand scientific reevaluation of approaches to understanding intra-textual and inter-textual interactions that transcend the traditional analysis of canonical textual structures. **The purpose** of the article is an in-depth examination of intertextual mechanisms, which permeate literary texts, constituting multi-layered semiotic continua that influence the formation of new semantic layers and writing culture.*

It has been established that intertextuality functions not only as a symbolic tool but also as an intrinsic text dynamic, manifesting through numerous allusions, quotations, and reminiscences that saturate modern texts. The methodological paradigm of the study integrates several approaches, including hermeneutic and structural-semiotic analyses, necessitated by the decoding of hidden interconnections between texts. Poststructuralist concepts are also applied, enabling an understanding of intertextuality as the quintessence not only of literary theory but also of the general culture of text functioning within the postmodern context.

The research results demonstrate that intertextual structures are not passive reflections of previous textual models but act as active forms of cultural code transformation, allowing these codes to maintain their flexibility and adaptability to the evolving demands of aesthetics. It is revealed that intertextuality, as an emergent process, fosters the integration of cultural traditions and the emergence of new layers of literary and linguistic content. The conclusions emphasize that the phenomenon of intertextuality, within the framework of a globalized literary space, tends toward development in the dimensions of meta- and hypertextuality, allowing the text to be viewed as a potential laboratory for generating new cultural codifications and artistic paradigms.

Key words: *intertextuality, literary discourse, semiotic continua, metatext, literary theory, cultural tradition, textual dynamics.*